

ESPOSTI

1/2021

Toimitus

Ulrika Repokari

Niklas Routama

Oona Erkka

Viivi Viren

Ines ja Angelika

Susanna Akkila

Sisällysluettelo

(klikkaa otsikkoa päästäksesi kyseiselle sivulle)

Pääkirjoitus	4
”Ihminen on hyvä, kun tekee työtä” – ongelmat kehitysvammaisten tasa-arvoisessa työllistymisessä	6
Hiljaisuudella on aina syy	10
Silmät ja sydän auki!	12
Tarvitaan siviilirohkeutta, ihanteita ja esimerkkejä!	14
Terpat abeille	21
Mitä lukion jälkeen?	25
Kirjoituskilpailu lukiolaisille	26

(sivun vasemmasta yläkulmasta klikkaamalla pääsee takaisin sisällysluetteloon)

Pääkirjoitus

Ukka Ulrika Repokari

Esposti jatkaa hyvinvointi- ja yhteisöllisyysteemaa myös keväällä. Tässä lehdessä käsittelemme mm. kiusaamista ja yhteiskunnan rakenteellista syrjintää.

Kun koulussa käy ilmi, että oppilasta kiusataan, ideaalissa tilanteessa kiusaamiseen puututaan saman tien. Opettajan tai rehtorin puhutteluun joutuminen, viesti kotiin sekä uhka siitä, että seuraavalla kerralla rangaistus on järeämpi, herättävät usein kiusaajassa sen verran pelkoa, että kiusaaminen loppuu – ainakin hetkeksi. Moni kiusattu kuitenkin tietää, että kiusaajan pelko opettajia ja rangaistuksia kohtaan ei saa piinaa loppumaan, vaan ainoastaan vie kiusaamisen aikuisten silmien alta piiloon.

THL:n kouluterveyskyselyjen mukaan kiusaaminen on vähentynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana huomattavasti. Vuonna 2019 kiusaamista koki vain n. 6 % 8-9-luokkalaisista, kun vuonna 2009 osuus oli yli 8 %. Samalla, kun perinteinen koulukiusaaminen on vähentynyt, nettikiusaaminen on kuitenkin yleistynyt.

Teleoperaattori Elisan tekemä kyselytutkimus osoittaa, että 15 % 15-17-vuotiaista nuorista ovat joutuneet nettikiusaamisen uhriksi. Verkkohäirintää oli kokenut yli 60 % reilusta 600 kyselyyn vastanneesta nuoresta. Kiusaaminen ei siis olekaan vähentynyt, vaan ainoastaan siirtynyt pois koulun käytäviltä nettiin. On sanomattakin selvää, että ongelma on vakava ja laaja.

Netissä kiusaaminen on helppoa. Viestin tai kommentin välityksellä toiselle voi sanoa kuinka rumasti tahansa ilman välitöntä vaaraa saada turpaan. Lisäksi netissä voi piiloutua nimimerkin taakse tai pysyä kokonaan anonyyminä.

Vakavaakin kiusaamista voi olla vaikeaa huomata ulkopuolelta, kun se tapahtuu hiljaisesti, valvonnan ja rangaistuksien ulottumattomissa.

Internetin luonne tekee kiusaamisesta entistä helpompaa, emmekä voi sille mitään. Siksi ongelman ratkaiseminen vaatii perinpohjaista ajatustavan muutosta.

Puuttumista raivokkaammin meidän tulisi keskittyä nettikiusaamisen ennaltaehkäisyyn. Kun kanssakäymisemme siirtyy yhä suuremmilta osin verkkoon, on koulussa opetettava netin käytön ja medialukutaidon lisäksi myös käytöstapoja sekä ihmissuhde- ja tunnetaitoja. Tarvitaan rakenteellinen muutos, joka tekee sosiaalisista taidoista ja siten kiusaamisen ennaltaehkäisystä osan opetussuunnitelmaa.

Piirustus: Saima Himanen

“Ihminen on hyvä, kun tekee työtä” – ongelmat kehitysvammaisten tasa- arvoisessa työllistymisessä

Oona Erkkä

Kehitysvammaisten oikeudenmukainen työllistyminen on sopimuksista ja laista huolimatta edelleen puutteellista. Heille maksettava palkka ei ole lähelläkään sitä, minkä sen pitäisi olla maassa, jota kutsutaan hyvinvointivaltioksi. Väylä ry:n perustaja Iiris Mikkilä on yksi monista, jotka ovat valmiita toimimaan muutoksen eteen.

Väylä ry on saanut alkunsa vuonna 2016, kun Mikkilä ei löytänyt tarpeisiinsa sopivaa palvelua. Aiemmin Mikkilän vanhemmilla käynyt kotiapulainen Mervi oli ollut heillä siivoamassa vuoden. Merville oltiin tarjottu mahdollisuutta käydä työhyvinvointiryhmässä, jossa he tekisivät retkiä eri kohteisiin, kuten Korkeasaareen, mutta tämä halusi tehdä oikeaa työtä. Mervi teki avotyötä, joka tarkoittaa, että kaupunki maksoi hänelle työosuusrahan ja Mikkilä tarjosi hänelle

lounaan. Mervin jäätyä vanhuuseläkkeelle jäi Mikkilä kaipaamaan arkeensa samankaltaista palvelua, mutta tällä kertaa hän halusi maksaa apulaiselle inhimillisen määrän palkkaa. Tällaista palvelua hän ei kuitenkaan löytänyt, joten ryhtyi itse toimeen ja perusti sellaisen. Vuoden 2016 syksyllä Väylä ry:ssä aloitti ensimmäinen työntekijä.

Alkuun Väylä tarjosi asiakkailleen kotiapua sekä siivousta. Varsinkin siivouspalvelusta tuli todella suosittua, kertoo Mikkilä. Koti- ja yrityssiivouksia hoidettiin ympäri pääkaupunkiseutua ja esimerkiksi metrotyömaan työmaakopit pidettiin siisteinä Väylän työntekijöiden avulla. Muutaman vuoden aikana järjestön palkattujen työntekijöiden määrä kasvoi kahdesta työntekijästä viiteentoista. Vajaa vuosi sitten korona kolahti kuitenkin myös Väylään todella kovasti. Siivoustyö ei ollut enää tarpeeksi turvallista, joten toimintaa oli suunniteltava uudestaan. Mikkilä kertoo heidän aloittaneen kasvomaskien ompelemisella ja verkkokaupan perustamisella. Tuotevalikoima onkin jo laajentunut ja tällä hetkellä myynnissä on myös mm. pipoja, koruja, tiskirättejä sekä puukoristeita. Tuotteilla on jälleenmyyjiä ja ne ovatkin saaneet todella paljon positiivista palautetta.

Yksi Väylä ry:ssä työskentelevistä on Miia Pallonen. Peruskoulusta valmistumisen jälkeen hän on työskennellyt avotöissä niin vakuutusyhtiön postituksessa kuin kirjastossakin. Työtoimintakeskuksessa ollessaan Pallonen sai päivässä 7€, josta 4.90€ meni lounaaseen. Käteen jäänyt rahasumma oli aivan liian pieni. Muutamia vuosia sitten työhönvalmentaja otti Palloseen yhteyttä ja kertoi, että Väylällä olisi tarjolla pari ompelukeikkaa. Pallonen on koulutukseltaan verhoilija, joten hän päätti lähteä katsomaan, minkälaista työ on. Iloiseksi yllätykseksi Mikkilä kysyi, haluaisiko Pallonen jäädä Väylälle palkkatöihin. Se oli mahdollisuus, jota ei voinut ohittaa, sillä kyseessä olisi hänen ensimmäinen palkkatyönsä, kertoo Pallonen. Hänelle työ on antoisaa ja kysyttäessä, mikä on kaikista mukavin työtehtävä, vastaus on, että sellaista ei ole, sillä kaikki on yhtä ihanaa.

Kehitysvammaisten epätasa-arvoinen työllistyminen on Suomessa rakenteellinen ongelma. Palkattomista töistä palkallisiin pääseminen ei ole itsestäänselvää. Mikkilä kertoo, kuinka Suomessa elää vahvasti työn tekemisen aatos. Riittää kun tekee työtä, jolloin elämästä tulee automaattisesti mielekästä. Tämä aate on löytänyt myös kehitysvammaiset, mutta ei aivan sille toivotulla tavalla. Työtä tuotiin metsän keskellä oleviin kehitysvammaisten keskuksiin, jotta heillä olisi jotakin mielekästä tekemistä. Ajan kuluessa laitoksiin tuotavat työt vaihtuivat avotyöhön eri työpaikoissa. Tällä ajateltiin, että kehitysvammaiset pääsevät lähemmäs palkkatöitä, mutta todellisuudessa vain harvan työ on muuttunut palkalliseksi. Mikkilä kokoaakin, että ihminen kokee itsensä hyväksi, kun saa tehdä työtä, jota arvostetaan.

Niin Pallosella kuin myös Mikkilällä on selkeä viesti kaikille Espostin lukijoille; myös kehitysvammaiset haluavat töihin, josta saa oikeasti palkkaa. He toivovat, että meistä nuorista kasvaa suvaitsevaisia ja avoimia työntekijöitä, jotka uskaltavat palkata myös kehitysvammaisia. Työ, jota he tekevät, on aivan yhtä arvokasta kuin kaikkien muidenkin. Kun pysähdymme ajattelemaan asiaa, huomaamme,

kuinka itsestäänselvää se oikeastaan onkin, mutta yhä liian harva on valmis pysähtymään. Moninaisuus on rikkautta ja se meidän aivan jokaisen pitäisi oppia!

Hiljaisuudella on aina syy

Viivi Viren

Miten tietyillä sanoilla ihmistä voi muuttaa niin pelottavan paljon? Pirteästä ja avoimesta kukkasesta tulee masentunut, hiljainen ja syrjäytynyt yksilö, jonka mielen valtaavat synkimmät ajatukset. Ajatukset keskittyvät itseinhoon. Peilikuvassa korostuvat vain kaikki inhottavimmat kohdat itsessään. Tuijottamalla pelkästään itsensä epäkohtia tulee sokeaksi kaikelle muulle. Oma kehonkuva saattaa vääristyä todellisuudesta aivan kokonaan. Kiusattu alkaa syyttämään itseään kiusaamisesta. Hän alkaa miettimään, mikä hänessä on vialla. Ei tunne itseään hyväksytyksi. Kiusaajien jatkuvat sanat satuttavat joka kerta vain enemmän ja menevät syvemmälle. Kiusattu ei välttämättä puolustaudu ollenkaan. Vaan nielaisee jokaisen sanan hiljaisesti ja antaa sen tehdä vahinkoa itselleen, vaikka ei haluaisi.

Hiljainen tuska piilottelee omia ajatuksia muilta. Itsetunto esiintyy epävarmuutena ja itsensä häpeämisenä. Luottamus omaan itseensä häviää. Oman peilikuvan näkee vain surkeana epäonnistujana. Voimakas tunne valtaa mielen, mieli valtaa kehon.

Kaikki kiusaaminen jättää arvet, jotka säilyvät ikuisesti. Vaikka kiusaamisesta olisi jo aikaa, se saattaa silti helposti näkyä ihmissuhteissa ja eri sosiaalisissa tilanteissa. Kiusaaminen tekee ihmisestä varautuneemman. Se laittaa pohtimaan erityisesti luottamusta. Kehen voi tai edes kannattaa luottaa? Voiko kehenkään? Saako kehenkään luottaa?

Jokaisella sanalla ja teolla on seuraus. Jokainen kantaa itse omaan vastuun siitä, mitä sanoo tai jättää sanomatta.

Piirustus: Saima Himanen

Silmät ja sydän auki!

Susanna Akkila

Koskela! Kuusijärvi! Kytöpuisto! Olemme lukeneet järkyttävistä nuorten teoista. Tutkimusten mukaan kiusaaminen on vähentynyt, mutta äärimmäiset, väkivaltaiset teot ovat lisääntyneet. Uhrit voivat pahoin, tekijät voivat pahoin – ja koko hyvinvointiyhteiskuntamme voi pahoin, jollemme pysty auttamaan.

Aikuisten maailma yrittää reagoida. Valtakunnallisella tasolla opetusministeri Jussi Saramo esitteli 26.1.21 opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleman suunnitelman kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa:

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja aiotaan vahvistaa jo varhaiskasvatuksessa.

Turvallista opiskeluympäristöä aiotaan kehittää. Lisäksi mm. koulutetaan opettajia kiusaamisesta, kehitetään kiusaamiseen liittyvää ehkäisytoimintaa erilaisin verkkosivustoin ja eri ammatillisiin ryhmiin liittyvän yhteistyön avulla; siis pidetään eri ammattikunnat mm. poliisista sosiaalityöntekijöihin ja terveystammattilaisiin yhä aktiivisempina. Erityisesti lukioon liittyvät suunnitelman seuraavat kohdat:

Lakeja täsmennetään niin, että esimerkiksi opettajalle tai rehtorille tulisi velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Suunnitelmassa ei valitettavasti mainita, mihin asti kantaa vastuu somekiusaamiseen puuttumisesta. Yhteisöllistä toimintakulttuuria kehitetään toisella asteella puolestaan siten, että luodaan ohjelmia hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen sekä ryhmäytymiseen.

Pääkaupunkiseudulla on joulukuussa alkanut kaupunkien, poliisin ja sisäministeriön yhteinen Samalla puolella -kampanja, joka asettaa tavoitteekseen kesään mennessä määritellä, miten kiusaamista voi ennaltaehkäistä ja selvittää niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Kampanja pyytää mukaan kaikki koulut ja haastaa kaikki toimimaan samalla puolella, kiusaamista vastaan.

Kampanjan yhtenä kasvona on viime marraskuussa n. 200 opiskelijallemme puhunut vanha opiskelijamme Nea Lundström. Nean haastattelun voi lukea viime Espostista. Lehtemme jatkaa edelleen kiusaamisen, syrjinnän ja häirinnän käsittelyä, joten seuraavassa numerossa palataan aiheisiin!

Suunnitelmia ja kampanjoita toki tarvitaan. Tarvitaan muutakin: pidetään siis silmämme auki, jotta näemme, kun joku voi pahoin, ja pidetään sydämemme auki, jotta reagoimme toisen hätään.

Jutun lähteitä ja kiinnostavia tekstejä aiheesta:

[HS: Opetusministeri Jussi Saramo esitteli kiusaamista ehkäisevän toimenpideohjelman](#)

[HS: Opetusministeriön kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma unohti kodit](#)

[HS: Näin toimivat vakavan koulu-kiusaamisen katkaisemisen erikois-joukot Helsingissä: "Me olemme kaikkien lasten puolella"](#)

[HS: 16-vuotiaan pojan surman on herätettävä koko yhteis-kunta, sanoo rikos-ylitarkastaja](#)

Tarvitaan siviilirohkeutta, ihanteita ja esimerkkejä!

– lastenpsykiatrian ylilääkäri Leena Repokari sanoo,
että jokaisella aikuisella on vastuu

Ukka Ulrika Repokari ja Susanna Akkila

**Kiitos, Leena Repokari, että vastaat Espostin kysymyksiin kiusaamisesta,
häirinnästä ja väkivallasta. Kertoisitko ensin lyhyesti, kuka olet!**

Olen lastenpsykiatri ja lasten ja nuorten psykoterapeutti. Olen tehnyt töitä lasten, en nuoruusikäisten parissa, mutta koulutukseeni kuului tietysti perehtyä myös nuoruusiän ja aikuisten psyykkiseen kehitykseen ja sen ongelmiin. Tällä hetkellä toimin ylilääkärinä HUS:n lastenpsykiatrian yksikössä.

Miksi kiusataan, ja onko kiusaamista mahdollista kitkeä koskaan täysin?

En usko, että kiusaamista on mahdollista kokonaan kitkeä, koska kiusaamisen ja kiusoittelun raja on epämääräinen. Kiusoittelu kuulunee sosiaaliseen toimintaamme, ja se, mikä jonkun mielestä on harmitonta kiusoittelua, voi toisesta tuntua ikävältä ja kiusaamiselta. Kiusoittelua ja hevosenleikkiä harrastettaessa olisi tietysti hyvä pyrkiä havainnoimaan toisen reaktioita: tuntuuko tämä toisestakin hauskalta vai meninkö liian pitkälle. Meillä on myös hyvin erilaisia tapoja puhua asioista, erilaisia temperamentteja, erilaista herkkyyttä, erilaisia elämäntilanteita ja mielentiloja, jotka kaikki vaikuttavat siihen, miltä asiat ajankohtaisesti tuntuvat. Sanominen tai tekeminen, joka tänään on ok, voi

toisessa tilanteessa tuntua pahalta. Minusta ei pidä puhua kiusaamisesta liian herkästi. Yksittäinen ilkeily ei vielä sitä välttämättä ole. Ajattelen, että kiusaaminen on toistuvaa, tarkoituksellista toisen mielen pahoittamista, mutta sellaisena ei voi pitää sitä, että harkitsematta möläyttää jotakin joka loukkaa toista.

Varsinaisen kiusaamisen syyt ovat varmasti moninaiset. Kiusaaja voi olla epävarma omasta itsestään, jolloin kaikki sellainen, joka on erilaista ja erityisesti näkyvää toisissa, voi tuntua uhkaavalta. Kun siihen lisätään sopiva persoonallisuus ja reagoititapa, syntyy herkästi kiusaamista, jolla epävarma henkilö yrittää pönkittää omaa asemaansa ja identiteettiänsä. Tätä voi syntyä ja syntyä usein myös joukkoilmiöinä. Lasten ja nuorten kiusaamisen taustalla on usein tällaista epävarmuutta omasta arvosta ja identiteetistä, mikä kuuluu kehitysvaiheeseen ja näkyy eri ihmisillä eri tavoin. Toisilla on taipumusta purkaa paha mielensä ja epäonnistumisen tunteensa toisiin ihmisiin. Silloinkin voi syntyä tilanne, jossa toinen tuntee tulevansa kiusatuksi – varsinkin jos kohde on aina sama.

Piirustus: Saima Himanen

Tehokkainta olisi puuttua kiusaamiseen jo ennen sen tapahtumista. Miten kiusaamista voisi ennaltaehkäistä?

Kiusaamiseen puuttuminen pitäisi aloittaa johdonmukaisesti ihan pienistä lapsista. Hiekkalaatikolla vanhempien tulisi kieltää lapsia lyömästä toisiaan lapioilla tai

heittelemästä toisten päälle hiekkaa. Kärpästen siipiä ei saa repiä eikä koiran viiksikarvoja leikata. Pienempiä ei saa töniä eikä heille saa ilkeillä. Mitä pienempiä lapset ovat, sitä enemmän he tarvitsevat aikuisia rajoittamaan tekemisiään. Sitä kautta syntyy oma kyky hallita tunteita ja tekoja.

Nyt puhumme kuitenkin lukiolaisista, myöhäisnuoruusikäisistä, joiden tekemisiä aikuiset eivät enää voi niin paljon valvoa. Kasvun myötä vastuu omista tekemisistä tulee itselle. Kiusaaminen on tekoja, ei ajatuksia. Tähän väliin tarvitaan jarru. Saa ajatella toisista rumasti, mutta sitä ei saa sanoa. Saa olla toisesta mitä mieltä tahansa, mutta ei pidä läväyttää sitä päin toisen naamaa. Erimielisyydet tulee pitää asioina ja niistä pitää voida keskustella ilman, että mitätöi toisen persoonaa. Meillä pitäisi olla kykyä hallita hankalia tunteita: ärtymystä, kiukkua, pettymystä, epävarmuutta. Kun tulee hankala tunne, kannattaa pysähtyä, olla tekemättä tai sanomatta mitään ja miettiä, mistä on kyse ja miten voi hallita tunteen ilman että tekee vahinkoa. Tässä fyysiset keinot ovat usein avuksi: syvään hengittäminen tai kahteenkymmeneen laskeminen voi auttaa, mikä tahansa mikä laskee aktivaatiotasoa ja antaa aikaa. Jos kuitenkin tulee sanoneeksi rumasti, kannattaa pyytää anteeksi.

Jos tuntee vastustamatonta halua nälviä jatkuvasti jotakuta, jos joku herättää toistuvasti inhon, ällötyksen, pelon tai huvittuneisuuden tunnetta, pitää taaskin vain pitää mölyt mahassaan. Kannattaa miettiä, miksi minun kannattaa olla niin otettu toisen ominaisuuksista tai ajatuksista, miksi en voi antaa niiden olla ja ajatella itse toisin.

Lyhyt vastaus: ajattelemista, käyttäytymisen hillintää, itsen ja toisen ymmärtämistä, erilaisuuden hyväksymistä. Ei ole uhka vaan hienoa, että meitä on moneksi.

Aikuisilla on mielestäni rooli myös nuoruusikäisten kiusaamisen ehkäisyssä. Heidän tulee asettua kiusatun puolelle. Heidän tulee havainnoida tilanteita ja puuttua niihin sanoittamalla, kertomalla, että nyt näyttää olevan kysymys kiusaamisesta. Kiusaamisesta tulee ilmiönä puhua julkisesti mutta yksittäisen nuoren kiusaamisen selvittely tulee tehdä siten, ettei kiusattu tule selvittelyn yhteydessä uudelleen kiusatuksi, kuten julkisissa tilanteissa usein käy.

Kiusaaminen on tutkitusti vähentynyt, mutta mistä uskot nuorten väkivaltaisten tekojen lisääntymisen johtuvan ja mitä asialle voisi tehdä?

On ilahduttavaa, että kiusaaminen on vähentynyt. Nuoriso on minusta muutenkin monella tavalla kehittyneempää ja fiksumpaa kuin omassa nuoruudessani.

Kiusaamisen kohteeksi voi joutua kuka tahansa, mutta usein kohteeksi valikoituu sellainen nuori, joka jotenkin poikkeaa valtavirrasta, on "erilainen". Kiusaajat voivat olla monenlaisia, kuten kiusaaminenkin.

Nuorten ja aikuisten kiusaaminen on monitahoisempaa ja usein vaikeammin havaittavaa kuin lasten, koska heillä on enemmän keinoja. Äärimmäinen fyysinen väkivalta keskittyy kuitenkin selvästi vain pienelle joukolle. Minulla ei ole tästä

Piirustus: Saima Himanen

asiasta riittävästi tietoa, jotta voisin arvella, mistä se johtuu. Pidän kuitenkin tärkeänä sitä, että nykyisessä ilmapiirissä tuntuu olevan ok loukata toista, reagoida ärhäkästi ja nopeasti, ottaa nopeasti voimakas kanta monimutkaisiin asioihin ja ylipäättään laukoa mielipiteitä, ajatuksia ja ehdotuksia nopeasti ja laajalla foorumilla. On tosi huolestuttavaa, että pidämme nykyisin ihan arkipäiväisenä sitä, että poliitikot ja virkamiehet saavat tappouhkauksia, kun he esittävät perusteltuja mielipiteitä, tai että aikuiset ihmiset raivoavat toisilleen hiihtoladulla.

On hyvä asia, että tunteet ovat sallitumpia kuin ennen. Meidän on kuitenkin ymmärrettävä, että tunteet ja teot ovat eri asia. Tunteet pitää käsitellä ennen kuin ne muuttuvat teoiksi. Mielestäni meidän tulisi astua pari askelta taaksepäin ja ottaa ihan perinteiset käytöstavat kunniaan: katsotaan silmiin, kun puhutaan toiselle, puhutaan ystävällisesti, annetaan toisen puhua oma asiansa loppuun ja yritetään kuunnella häntä, sanotaan oma asiamme rauhallisesti. Suuttua tietysti saa, mutta suuttumisen tunteen ja ilmaisun välissä pitää ehtiä miettiä, miten tämä kannattaa ilmaista eikä välittömästi oksentaa tunnetta toisen nähtäville.

Fyysinen väkivalta on asia, jonka suhteen pitää olla ehdoton nollatoleranssi. Tässä kohdassa ei ole mitään epäselvää eikä sellaista, missä väkivallan tekijää tulisi ymmärtää: väkivalta on aina tekijän vastuulla, ja ennen kuin väkivalta on lopetettu, ei voida puhua mistään muusta. Tämä koskee kaikkia iä: lapsi ei saa heitellä toisten päälle tavaroita tai purra ketään; isompi lapsi ei saa tönä tai viedä tavaroita toisen kädestä, nuori ei saa paiskoa tavaroita tai uhkailla väkivallalla, aikuinen ei saa tönä tai lyödä...

Miten opettaja voi puuttua somekysäymiseen? Jotkin koulut linjaavat, että somekysäminen tapahtuu koulun ulkopuolella, joten vastuukin on muualla. Miten kommentoisit? Tai mitä välineitä opettajilla voi olla lukioikäisten somekysäymiseen? Miten löytää ns. piilossa oleva syrjiminen?

Kyllä opettaja voi ja hänen tulee puuttua somekysäymiseen. Sehän tapahtuu virtuaalisesti, koko ajan, eikä ole paikkaan sidottua. Opettaja voi puuttua siihen puhumalla. Asiasta voi keskustella, nostaa esiin esimerkkejä, puhua siitä, miten vaarallisia ilmiöitä voi nousta somen kautta – esim. joukkohölmöyttä, jossa kiihotetaan toinen toisiaan ja päädytään yhteen ääneen vaatimaan jotakuta hirtettäväksi. Tästä on ihan lähihistoriassa karmivia esimerkkejä. Voi kuulostaa kaukaa haetulta, mutta tosiasiasa nämä ilmiöt ovat lähellä toisiaan. Minusta koulussa olisi hyvä käydä keskustelua arvoista ja hyvästä elämästä: siitä, miten kaikki haluavat aika samanlaisia asioita riippumatta, millaisia he ovat, ja siitä, voisimmeko antaa toistemme elää sellaista elämää kuin he haluavat, vaikka se

Piirustus: Saima Himanen

poikkeaisikin omastamme. Samaten pidän tärkeänä sitä, että koulussa keskusteltaisiin kehittymiseen liittyvistä asioista muutenkin kuin biologian tai psykologian tunneilla. Keskusteltaisiin siitä, miltä tuntuu, kun on epävarmaa, kun tuntee itsensä yksinäiseksi, kun ei tiedä, millainen pitäisi olla tai millainen tulevaisuus on. Olisi hyvä keskustella vakavasti esimerkkien kautta siitä, miksi

tekee mieli huomautella tai syrjiä jotakuta. Pitäisi pysähtyä nimenomaan yksittäisiin tapauksiin, koska ne tuovat asian konkreettiseksi ja tuntuksi. Nettikiusaaminen on hankalaa, koska se tapahtuu myös piilossa. Ei kai piilossa olevaan syrjimiseen ja kiusaamiseen voi puuttua muuten kuin rohkaisemalla puhumaan siitä. Arvelen kuitenkin, että on hyödyllistä ja madaltaa kynnystä puhua asiasta, jos kiusaaminen, syrjintä, poissulkeminen pidetään toistuvasti, säännöllisesti esillä ja fokus siinä, miltä se tuntuu ja miksi sitä tehdään ja että meillä kaikilla on vastuu omasta toiminnastamme. Tuntee saa mitä vaan, mutta sitä ei saa oksentaa toisten kannettavaksi.

Puhutaan vanhempien vastuusta ja opettajien vastuusta. Mikä voisi olla yhteisön vastuu?

Tähän ihan lyhyt vastaus: Olen yrittänyt eri yhteyksissä sanoa, että jokaisen aikuisen tulisi ymmärtää oma vastuunsa lasten ja nuorten elämässä. Aikuisten tulisi mieltää itsensä siten, että aina, kun näkee että lapsi tai nuori tarvitsee apua, tulee auttaa.

Kiusaamisen yhteydessä tämä tarkoittaa minusta eräänlaista siviilirohkeutta: tulee uskaltaa sanoa.

Kaiken kaikkiaan aikuisten pitäisi vähän vanhanaikaisesti uskaltaa olla aikuisia, tuoda esiin ihanteita, toimia esimerkkeinä.

Terpat abeille

Opeilta:

Koittakaa jaksaa pari kuukautta.

Sitten paistaa aurinko ja lukio jää.

Tuulettuu pää.

Voin sanoa, ettette elä nyt elämänne parasta aikaa.

Rintojen äänellä tää. Eiku syvän kokemuksen äänirinnalla... eiku....

Maikku

Oi **Abit**, Jyllan intellektuellit sakit! Teissä aito tietotaito. Sellainen seesteisen kaino, mutta opin tien taistelunkin rento raivo.

Tän k-alkuisen kirosanan keskellä, vaikkei nyt niin riennolla ja melskeellä. Teistä kasvaa ne sakit, jotka voittaa shakit matit. Teille intoa oivaa toivon ennen kuin sanon moidon.

Teistä kasvaa sakki, joilla juhlovasti pian on kiinni se kauluspaidan ylin yo-nappi. Vaikka aika on nyt vastassa häjy, ottakaa mukaanne tää täky:

Tämä aika teitä kernaasti kasvattaa, te kuitenkin tuulette tulevaan. Ylpeä nyt jo teistä, niin kuin jyllalaisista meistä ja läheisistä, ystävistä – niistä kättelevistä käsistä, jotka kyynärpäällä osin moikkaa, mutta kohta teitä kättelee ja jopa kaulaan loikkaa.

Jaksakaa, tsempatkaa – kaikki eessä ja auki – tienne pian iloisna valitkaa!

Vesa

Heippa **abit**! Teidän kanssa on ollut mukavaa opiskella yhdessä. :) Kiitos yhteisistä vuosista ja tsemppiä ja jaksamista vielä viimeisiin viikkoihin ennen yökokeita. Jaksaa, jaksaa! :)

T: Markus K

Tsemppiä **abeille**
loppurutistukseen!
T. Sami

Hengitä, **abi**, hengitä

Katso tähän, katso eteen
usko rakkauteen, usko huomiseen.

Ajattele isosti, ajattele:

Sinä riität.

Susanna

Rakkaille **abeille**!

Varmasti tuntuu teistä, ettei onni suosi, koska hurja on ollut teidän abivuosi.

Kurittaa korona nyt kaikkia meitä, mutta eniten se harmittaa varmasti teitä.

Olisi teille tärkeä hetki saada toteutettua penkkarijuhla ja rekkaretki.

Silloin olisi koulupäiväkin vain täyttä iloa ja saisi heittää ilmaan karkkia monta kiloa.

Onhan tässä kuitenkin vielä kevät aikaa ennen kuin lakkiaisissa Gaudeamus raikaa.

Eiköhän vielä joku jonkun

varasuunnitelman keksi, jotta saadaan toteutettua teillekin hauska läksiäisspeksi.

Nyt jos teistä jokainen tämän sekavan abivuoden läpi kestää, ei teitä elämässä kovin pienet vastoinkäymiset voi estää.

Koittakaa jaksaa lukulomalla lukea ja myös kavereita opiskelussa tukea.

Kotiväki teitä puolestamme tänä keväänä haluaa, koska me opet emme uskalla sääntöjen takia tehdä sitä edes salaa.

Me opettajat toivomme teille elämässänne kaikkea hyvää ja teistä kaikista nuorista koemme kiitollisuutta syvää.

lämpimin terveisin Meri-Satu, 18B:n ro

"Kirjoitamme juuri ranskan yo-harjoitusainetta superabieni kanssa. Yksi otsikoista on "Que la vie commence!", vapaasti suomennettuna täältä tullaan elämä. Haluaisinkin sanoa teille abit, että teillä on pian alkamassa huikea vaihe elämässä. Vaikka kirjoitukset ja jatko-opintovalinnat tuottavat stressiä ja ovat tuottaneet aivan liikaa paineita jo koko lukioaikana, teistä jokainen tulee varmasti pääsemään jossain vaiheessa opiskelemaan kohti unelmiaan. Vaikka se opiskelupaikka ei löytyisi heti, on ihan ok pitää välivuosi tai lähteä vaikka maailmalle, jos sinne tässä jossain vaiheessa taas pääsee. Elämässä on aikaa vaikka mihin. Muistakaa myös se, että opiskelkaa sitä, mihin teillä on oikeasti palo. Näin tulette nauttimaan työstä, jota teette, kun se on teille mielekästä. Ja opiskeluelämässä ei enää katsota pisteitä, joilla pääsee jatko-opintoihin, joten muistakaa opiskella myös vieraita kieliä. Ja lähtekää vaihtoon, jolloin pääsette myös käyttämään kieliä ja tutustumaan eri kulttuureihin. Bon courage!

Ykkösiltä:

Jaksamisia! Tähän tilanteeseen voisin siteerata kuuluisan suomalaisen filosofin Mikael Kosolan aatteita: "Joskus vituttaa, ja joskus ei!"

Kaikille ihanille ahkerille **abeille** paljon rakkautta <3
Kirjoitukset stressaavat varmasti paljon, mutta muistakaa opiskellessa välillä ottaa lyhyitä taukoja. Hyvin se menee. Ollaan ylpeitä teistä, tsemppiä tulevaisuuteen!! <3

Tsemppii **abit** <3 On varmasti vaikeeta kirjottaa korona-aikaan, mut kyl te pystytte siihen :)

Tsemppiä **abit** ja onnee tulevaan!!!

Tsemppiä ihanat **abit** <3 Kaikki kääntyy vielä parhain päin, älkää luovuttako!

Koittakaa jaksaa ja muistakaa, että kyllä se siitä. Ette oo yksin!

Ei saa olla liian ankara itselleen ja muistaa aina sopeutua tilanteeseen. Hyvin se menee <3

Tsemppiä kaikki ihanat **abit**! Muistakaa levätä ja keskittyä mukaviin asioihin! <3

Superisti voimia kirjoituksiin ja lukulomalle etenkin näin poikkeuksellisena aikana! Ootte päässy jo pitkälle. Hyvä te <3

Voi tuntuu hankalalta tällä hetkellä, mutta kyllä se siitä paranee! Onnea kirjoituksiin! Ne menee varmasti hyvin.

Mitä lukion jälkeen?

Tiedätkö, mitä aiot tehdä lukion jälkeen? Entä mikä sinusta tulee isona? Ei hätää, ei moni vielä tässä vaiheessa lukiota tiedäkään eikä tarvitse. Pidä kaikki ovet ovat avoinna. Kaikki tietävät perinteiset lääketieteelliset, oikeustieteelliset, kauppatieteet ja insinöörit, mutta entä jos mikään näistä ei tunnu mieltä?

Tulevaisuus voi pelottaa, sillä nykypäivänä monet työpaikat saattavat jäädä pois kokonaan. Kuitenkin uusia syntyy koko ajan lisää. Olennainen kysymys on se, että vaikka tekijöitä riittää, riittääkö töitä? Pelätään: "Voinko hakea tälle alalle jos ei töitä tulevaisuudessa riitä tarpeeksi?" Hyvä esimerkki on media-alat. Aina sanotaan, että valitse työ, jota rakastat, mutta onhan siinä rahastakin kyse. Jos kaikki tekisivät työtä vain puhtaasta työnilosta, olisivat ihmiset köyhempiä. Raha on monelle suuri motivaatio työn valitsemisessa.

Kuitenkin oma ammatti kannattaa valita sen perusteella, mitä itse haluaa, ja löytää työ, josta todella pitää ja sitä haluaa tehdä. Toisaalta se, mihin valmistuu ei välttämättä olekaan se oma juttu, ja siksi onkin hyvä pitää kaikenlaiset mahdollisuudet auki. Mieluinen työ tai ala voi tulla vastaan aivan sattumalta, joten kannattaa olla avoin kaikille uusille ideoille ja haasteille. On kuitenkin hyvä muistaa se, että ei ota elämää liian vakavasti. Jokainen elää omaa elämäänsä eikä pidä vain keskittyä työhönsä ja rasittaa itseään sillä. Sama muuten pitää muistaa koulujutuissakin.

Ines ja Angelika

Lähellä pakinaa

Tapiolan kirjasto, Länsiväylä-lehti ja Kansan Sivistysrahaston Tauno Yliruusin rahasto järjestävät kirjoituskilpailun Espoon kaupungin lukiolaisille lukuvuotena 2020-2021.

Kirjoita itseäsi kiinnostavasta ajankohtaisesta ilmiöstä vapaamuotoinen teksti, joka huumorin keinoin saa lukijan hyvälle tuulelle. Ota huomioon, että suurinta osaa ihmisistä naurattavat eri asiat.

Kilpailussa palkitaan voittaja (1000 €) sekä 2-4 kunniainnointia (250-500 €). Paras tai parhaat tekstit julkaistaan Länsiväylän verkkolehdessä. Kilpailun voittajat valitsee raati, johon kuuluvat Länsiväylän päätoimittaja Mikko Heino, Espoon sivistystoimenjohtaja Harri Rinta-aho sekä kirjailija ja kirjastopedagogi Jani Nieminen.

Voittaja ja kunniainnointojen saajat julkistetaan maanantaina 24.5.2021 Tapiolan kirjastossa tai vaihtoehtoisesti verkossa järjestettävässä tilaisuudessa.

Ohjeet kilpailutekstien lähettämiseen

- Lähetä kilpailuteoksesi sähköpostin liitteenä osoitteeseen kirjoituskilpailu@espoo.fi viimeistään 30.4.2021.
- Laita viestiisi otsikoksi kilpailutekstisi nimi.
- Kirjoita yhteystietosi (nimi, osoite, sähköposti, puhelinnumero, lukio) mukaan viestiin, mutta älä lisää niitä itse kilpailutekstiin. Kirjoittajien henkilöllisyys paljastetaan kilpailun tuomareille vasta, kun voittavat tekstit on valittu.
- Kilpailuaika on 1.12.2020 - 30.4.2021.

Kilpailua koskevat kysymykset: marjukka.peltonen@espoo.fi.

Tekstin pituus
n. 2500-3000
merkkiä.

Pakinan ja kolumnin maastossa

Anna Perho: Hävettää kun on kivaa, IS 31.5.2020
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006523020.html>

Otto Rantanen: Kaikki kirjat ovat itsensäkehittämiskirjoja. Lukufiilis
28.5.2020
<https://lukufiilis.fi/ilmiot/kolumni-kaikki-kirjat-ovat-itsensakehittamiskirjoja/>

Antti Holma: On aina lahja toiselle ihmisellä olla haisematta
perseeltä tietten tahtoen, ja muita viisauksia ylioppilaille IS 1.6.2019
<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/57d96d9c-29d7-4ea9-b764-8f99ad0002ff>

Tauno Yliruusi

Tauno Yliruusi (1927-1994) oli espoolainen kirjailija, jonka runsaaseen tuotantoon kuului näytelmiä, kuunnelmia, romaaneja, lehtiartikkeleita ja pakinoita. Yliruusin tekstien tyyliä oli usein farssi ja satiiri. Hänen näytelmiään on käännetty 15 eri kielelle ja esitetty 25 eri maassa. On sanottu, että Yliruusi tunnettiin paremmin ulkomailla kuin kotimaassaan Suomessa.